

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-624-9-25>

**REGARDING THE PECULIARITIES OF THE USAGE
OF CERTAIN UKRAINIAN WORDS IN SPOKEN BUSINESS
COMMUNICATION**

**ЩОДО ОСОБЛИВОСТЕЙ ВЖИВАННЯ ДЕЯКИХ
УКРАЇНСЬКИХ СЛІВ В УСНОМУ ДІЛОВОМУ МОВЛЕННІ**

Yalova O. V.

*Candidate of Juridical Sciences,
Associate Professor,
Professor at the Department of Business
Ukrainian and Foreign Languages,
National Academy of Internal Affairs,
Kyiv, Ukraine*

Ялова О. В.

*кандидат юридичних наук, доцент,
професор кафедри ділової
української та іноземних мов,
Національна академія внутрішніх
справ України
м. Київ, Україна*

У рік проведення в Україні двадцятого за ліком Міжнародного конкурсу української мови імені Петра Яцика, один із головних його організаторів В. А. Загорій – президент ліги українських меценатів, доктор фармацевтичних наук, професор, голова Наглядової Ради фармацевтичної фірми «Дарниця» (головного мецената проекту) дав розлоге інтерв'ю газеті «День».

На прохання кореспондентки висловити концептуальне бачення таких тем, як мова і політика, мова і держава, мова і культура В. Загорій зазначив: «Почну з дуже конкретних фактів. В Україні 75 угорських шкіл. Українських в Угорщині жодної. В Україні 75 румунських шкіл. В Румунії – жодної української. В Україні 580 російських шкіл. Української школи в Росії – жодної. Гадаю, наведені цифри промовляють самі за себе. Жодного натяку на паритетність у сфері освіти між цими державами та Україною. Домежно прихильне ставлення Української держави до своїх національних меншин, забезпечення їм можливості здобути в нас освіту їхніми мовами – і цілковита неможливість здобути в нас освіту їхніми мовами – і цілковита неможливість українців здобути освіту своєю мовою навіть у тих країнах, де українці є автохтонами. Що з цього випливає? З цього випливає, що керівництво держави впродовж усіх років незалежності не надавало жодного значення цьому питанню. Особливе моє звинувачення на адресу Міністерства закордонних справ, котре серед своїх пріоритетів мало б означити імперативно вимогу до всіх тих держав, де є українська діаспора: забезпечте можливість здобувати знання українською мовою. Приклад для вас – Україна,

яка має зразковий закон про національні меншини і забезпечує задоволення їхніх національних потреб та дає змогу одержувати освіту національними мовами» [1]. (Див.: Володимир Загорій: «Це буде 20-й фініш!»(про конкурс української мови імені Петра Яцика). *День*. № 22–23. 7–8 лютого 2020. С. 14–15).

Цитата дуже велика, але вона, на наше переконання, за своїм змістом і висновками заслуговує на те, щоб її подати, щоб її почули чи прочитали якомога більше громадян України, а потім, можливо, відшукали це інтерв'ю у газеті «День» чи у Фейсбуку і прочитали. І, зрештою, щоб зробили певні висновки для себе особисто та хоча би щось маленьке для подальшого розвитку і функціонування для української мови в Україні.

Разом з тим ця цитата наведена значною мірою задля виокремлення тільки одного, але, на наш погляд, дуже важливого слова – «домежно». Раніше ні у письмовому, ні в усному мовленні не доводилося його зустрічати ні під час навчання на філологічному факультеті, ні під час викладання україномовних дисциплін у навчальних закладах. І воно вразило, насамперед, своєю легкістю, співучістю, своїм абсолютно точним місцем у тексті, своєю глибокою українськістю.

Звичайно, можна було у даному контексті сказати «гранично прихильне ставлення», «дуже добре ставлення», ... Але ж ні, – «домежно прихильне ставлення», тобто далі, на наше переконання, вже межа, за якою може наступати неналежна реалізація положень Конституції України щодо забезпечення державою функціонування та всебічного розвитку української мови в усіх сферах суспільного життя на всій території України (частина друга статті 10 Конституції України).

Недарма ж Європейською хартією регіональних мов або мов меншин, підписаною 5 листопада 1992 року державами – членами Ради Європи (Європейська хартія регіональних мов або мов меншин, Страсбург, 5 листопада 1992 року. *Зб. док. Ради Європи, ратифікованих Україною*. К., 2006. С. 423–440), встановлено «принцип не перешкоджання забезпечення охорони і розвитку регіональних мов або мов меншин офіційним мовам і необхідності вивчати їх, а також збереженню національного суверенітету та територіальної цілісності держави».

Складається враження, що наведений принцип передбачений саме для мовної ситуації в Україні та навколо неї з її сусідами.

Вживанням словосполучення «домежно прихильне ставлення» цитований нами автор В.А. Загорій закликає державні органи України до вирішення питань навчання українською мовою і вивчення української мови в українських меншинах сусідніх з Україною держав

та посилення уваги до функціонування української мови в самій Україні.

Зауважимо, що Новий тлумачний словник Української мови (Новий тлумачний словник Української мови у трьох томах. К. : Аконіт, 2003.) слова «домежно» не містить. Але це зрозуміло, не є доказом його відсутності в українській мові. Разом з тим, на нашу думку, це порівняно нове слово в сучасній українській мові й хотілося би, щоб воно зайняло належне йому місце в українському діловому мовленні.

До речі, ми родиною провели дане опитування своїх родичів, сусідів, друзів, знайомих і незнайомих людей (понад 40 осіб різного віку й соціального стану), задаючи два питання: 1) чи чули ви слово «домежно»?; 2) що на вашу думку воно означає? Жоден з опитуваних не чув такого слова, а шість осіб після роздумів зауважили, що воно якось пов'язане з межею (десь на межі, на кордоні, на грані).

Ці ж два питання були задані студентам шести академічних груп першого курсу нашої академії (біля 150 осіб). Ніхто з них ніколи не чув слова «домежно» і ніхто не зміг надати хоч якогось тлумачення.

Нам також вдалося з'ясувати, що слово «домежно» не є вперше зафіксованим у газеті «День». Інтернетний пошук засвідчив, що воно зрідка вживалося у публікаціях українців діаспори в Канаді. Отже, мабуть, було вживаним у західних областях України, звідки в першій половині XX століття якраз найчастіше виїжджали українці до Канади, але, очевидно, належало до пасивної лексики. Щоправда, й деякі наші літератори також зрідка вживали це слово у своїх публікаціях. Так, наприклад, відомий письменник Михайло Слабошпицький у рецензії на книгу поета, лауреата Шевченківської премії Павла Гірника пише «дивовижний це літературний феномен і живонародна лексика в чоловіка, що народився й виріс у домежно зросійщеному Києві». («Слово Просвіти». 2.08.2010. Slowo Prosivity. Org. 2010/08/12/)

Відомо, що вживанн в тексті чи усному мовленні даного слова в належному місці збагачує українську мову, робить яскравішими, зрозумілішими, акцентованішими, і текст, і усне мовлення.

Саме так, на нашу думку, «спрацювало» слово «домежно» у наведеному інтерв'ю. І саме таких складових збагачення української мови не вистачає сьогодні у будь-яких текстах українською мовою, а ще більше в усному мовленні багатьох українських чиновників найвищого рангу, політиків, експертів, журналістів, і т.д. А вживання ними таких недолугих і шкідливих для української мови словосполучень, як «підняти (піднімати) питання», замість «порушити (порушувати) питання», а також «я рахую (ми рахуємо), що це не відповідає...», замість «я вважаю (ми вважаємо)...» викликає сумніви в їхніх високих професійних якостях, домежно! знижує їхній авторитет.

Література:

1. Володимир Загорій: «Це буде 20-й фініш!» (про конкурс української мови імені Петра Яцика). *День*. № 22–23. 7–8 лютого 2020. С. 14–15.
2. Європейська хартія регіональних мов або мов меншин, Страсбург, 5 листопада 1992 року. *Зб. док. Ради Європи, ратифікованих Україною*. К., 2006. С. 423–440.
3. Новий глумачний словник Української мови у трьох томах. К. : Аконіт, 2003.
4. «Слово Просвіти». 12.08.2010. Slowo Prosvity. Org. 2010/08/12/).